

You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Nowe życie uczniów Jezusa w Ewangelii Jana

Author: Dawid Ledwoń

Citation style: Ledwoń Dawid. (2018). Nowe życie uczniów Jezusa w Ewangelii Jana. "Collectanea Theologica" (Vol. 88, nr 2 (2018), s. 5-16)

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

DAWID LEDWŃ, KATOWICE

**NOWE ŻYCIE UCZNIÓW JEZUSA
W EWANGELII JANA**

Ewangelista Jan ani razu nie posługuje się pojęciem nowego życia, a mimo to nie jest ono obce adresatom¹ czwartej Ewangelii. Z dzieła umiłowanego ucznia wynika bowiem, że mają już oni doświadczenie życia sakramentalnego,² a kwestią kluczową z punktu widzenia przyjętej przez nich wiary w Syna Bożego jest życie wieczne – ζωὴ αἰώνιος³ (J 3,15-16). Przez Jezusa zostaje ono zdefiniowane ściśle jako poznanie (γινώσκω) Ojca oraz posłanego do świata Chrystusa (17,3), które wierzącym w Syna pozwala zachowywać Boże przykazania (12,50), antycypując już na ziemi treść obietnicy królestwa Bożego (3,3.6).⁴ Spośród bohaterów Ewangelii Jana poznanie to wyróżnia przede wszystkim uczniów Jezusa. Rodzi się jednak pytanie: Kiedy i w jaki sposób decyduje ono o zmianie ich życia oraz jakie są od tamtego momentu jego charakterystyczne cechy? Innymi słowy:

¹ Do grona pierwszych adresatów czwartej Ewangelii można zaliczyć chrześcijan wywodzących się z judaizmu, ale także pochodzenia greckiego i hellenistów; por. R. F a b r i s, *Giovanni. Traduzione e commento*, Roma 2003², s. 50, przyp. 24.

² Por. R. E. B r o w n, *The Unity and Diversity in New Testament Ecclesiology*, *Novum Testamentum* 6(1963) nr 4, s. 299-300. Zdaniem B. Górki czwarta Ewangelia nie jest dokumentem sakramentalistycznym ani antysakramentalistycznym, ale inicjacyjnym, ponieważ odzwierciedla inicjację w chrzest; zob. B. G ó r k a, *Inicjacja w życie wieczne w Ewangelii św. Jana*, Gdańsk 2005, s. 58.

³ Pojęcie to jest obecne także w: Mt 19,29; 25,46; Mk 10,17.30; Łk 10,25; 18,18.30; Dz 13,48; Rz 2,7; 5,21; 6,22.23; Ga 6,8; 1Tm 1,16; 6,12 (tutaj w odwróconym szyku wyrazowym); Tt 1,2; 3,7; 1J 2,25 (tu z użyciem rodzajników); 3,15; 5,11.13.20; Jud 1,21.

⁴ Por. G. J o h n s t o n, *The Spirit-Paraclete in the Gospel of John*, Cambridge 1970, s. 40. Y. Simoens definiuje wzmiankowane w czwartej Ewangelii życie wieczne jako „koniec historii w historii; koniec czasów w teraźniejszości dla ożywienia każdego momentu czasu”; zob. Y. S i m o e n s, *Secondo Giovanni. Una traduzione e un'interpretazione*, Bologna 2002, s. 520.

Co sprawia, że życie uczniów Jezusa w czwartej Ewangelii można określić jako nowe? Rozwiązanie przedstawionych problemów wydaje się interesującym wyzwaniem, które warto podjąć na drodze pogłębionej analizy tekstu Jana.⁵

Punkt wyjścia a punkt zwrotny

Przedstawione zwięźle w prologu czwartej Ewangelii wcielenie Słowa Bożego jest bez wątpienia wydarzeniem przełomowym w historii zbawienia (J 1,14). Dopiero jednak przyjęcie Słowa przez ludzi objawia jego zbawienne skutki (12,47), prowadząc do radykalnej przemiany ich życia wyrażonej przez stanie się dziećmi Bożymi (1,12) oraz narodzenie z Boga (1,13). Trzeba w tym miejscu zwrócić uwagę na prawdziwego Protagonistę tych dwóch czynności. Nie jest nim człowiek ani jako jednostka, ani też w znaczeniu przenośnym, kolektywnym, wyrażającym cały rodzaj ludzki. Akt zrodzenia należy do kompetencji Boga, nazywanego przez Jezusa Chrystusa w Ewangelii Jana Ojcem (J 1,18; 5,17-18). Do Niego, a nie do ludzi (1,13), należy także inicjatywa powołania do nowego życia. Pociągnięcie (ἔλκω) przez Ojca (6,44) staje się więc punktem wyjścia do spotkania z Synem Bożym, któremu z kolei umożliwia ono pociągnięcie (ἔλκω) wszystkich do siebie (12,32). Konsekwencją tego życiodajnego wydarzenia, zapowiedzianego w biblijnej figurze wywyższenia na pustyni węża z brązu (Wj 21,8-9; J 3,14-16), są właśnie narodziny z Boga (1,13).

Spotkanie z Jezusem okazuje się zatem punktem zwrotnym w życiu każdego spośród Jego uczniów, odpowiadających na inicjatywę Protagonisty dziejów zbawienia. Nie przekreśla ona wolnej woli człowieka, nie determinuje, ani nie ogranicza jego wyborów. Przeciwnie,

---

⁵ Znaczący wkład do badań nad zauważonym problemem wniosła obszerna rozprawa habilitacyjna J. K r ę c i ę ł o, *Nowe życie uczniów Jezusa: J 21 jako owoc eklezjologicznej lektury J 1–20 we wspólnocie Umiłowanego Ucznia*, Warszawa 2009, której autor jako pierwszy posłużył się w swojej pracy metodą pragmaty (relektury).

stopniowo objawia się mu przez świadectwa o Jednorodzonym Synu, pozwalając przez wiarę odkryć boską tożsamość Chrystusa oraz Boga Ojca, który Go posłał do świata (4,34; 6,38; 17,25),⁶ i według tej wiary żyć.

Środowisko uczniów i kontekst nowego życia

Grono słuchaczy Bożej nauki w czwartej Ewangelii nie jest jednorodne, podobnie zresztą jak okoliczności towarzyszące spotkaniu z Jezusem oraz dalsza wspólna z Nim droga. Tę środowiskową różnicę bardzo dobrze odzwierciedla użycie w tekście Jana rzeczowników: τέκνον (1,12; 8,39; 11,52) wraz z jego zdrobniałą formą τέκνιον (13,33) oraz παιδίον (4,49; 16,21; 21,5), które mają formę liczby mnogiej i służą wyrażeniu idei dziecięctwa. W Ewangelii Jana mowa bowiem o dzieciach Bożych (1,12; 11,52), Żydach, którzy mienią się dziećmi Abrahama (8,39), o dziecku urzędnika (4,49), dziecku, które stało się powodem radości matki (16,21), wreszcie o uczniach Jezusa (13,33; 21,5). O ile τέκνον czy τέκνιον odnoszą się do dzieci jako takich, wyrażając relację między starszymi i młodszymi, o tyle termin παιδίον odzwierciedla relację rodzicielską.⁷ Wspólnym mianownikiem wymienionych terminów jest to, że każdy z nich jest kojarzony z życiem, zrodzeniem czy pochodzeniem, a dzięki temu z przynależnością do wspólnoty złożonej z bardzo bliskich sobie osób, zwłaszcza połączonych więzami krwi. Szczególną kategorią wymienionych w czwartej Ewangelii „dzieci” są nazwani w ten sposób przez Jezusa Jego uczniowie (μαθηταί).

Do najbliższego ich grona, określanego też mianem Dwunastu – δώδεκα – (6,71), należą dwaj spośród uczniów Jana Chrzciciela

⁶ Do wspomnianych świadectw należą: Boża przemowa, Pisma oraz dzieła i znaki Jezusa (J 5,31-47). Obszerne studium świadectwa Ojca w misji Syna Bożego przedstawia rozprawa doktorska D. L e d w o Ń, *Świadectwo Ojca w czwartej Ewangelii. Studium egzegetyczno-teologiczne*, Katowice 2017; zob. także: J. K r ę c i d ł o, *Świadectwo Boga Ojca o Jezusie w Ewangelii wg św. Jana*, Verbum Vitae 27/2015, s. 147-167.

⁷ Por. D. L e d w o Ń, *Świadectwo Ojca w czwartej Ewangelii*, s. 240, przyp. 68.

(1,35.37) i wzmiankowani, oprócz Andrzeja (1,40.44; 6,8; 12,22[x2]), Szymon Piotr (1,40.41.42; 6,8.68.71; 13,2.6.9.24.26.36; 18,10.15.25; 20,2.6; 21,2.3.7.11.15[x2].16.17), Filip (1,43.44.45.48; 6,5.7; 12,21.22; 14,8.9), Natanael (1,45.46.47.48.49; 21,2), Judasz, który okazał się zdrajcą (6,71; 12,4; 13,2.26.29; 14,22; 18,2.3.5), Tomasz (11,16; 14,5; 20,24.26.27.28; 21,2), synowie Zebedeusza,⁸ a wśród nich ten, którego Jezus miłował (18,15[x2].16;⁹ 19,26.27[x2]; 20,2.3.4.8; 21,7.23.24), identyfikowany z autorem i narratorem czwartej Ewangelii,¹⁰ oraz dwaj inni (21,2).¹¹ Mianem ucznia Jezusa zostaje przez ewangelistę określony także Józef z Arymatei (19,38). Do najbliższego grona świadków życia Chrystusa można również zaliczyć towarzyszące Mu kobiety, a zwłaszcza Marię Magdalenę (19,25; 20,1.18), która pełni rolę zwiastunki słów zmartwychwstałego Pana (20,18). Chociaż żadna z obecnych w czwartej Ewangelii kobiet nie jest tam nazwana uczennicą Jezusa, to jednak

⁸ W tradycji synoptycznej identyfikowani z Jakubem i Janem (Mt 4,21; 10,2; 20,20; 26,37; 27,56; Mk 1,19.20; 3,17; 10,35; Łk 5,10).

⁹ Benedykt XVI wskazuje, że „krąg uczniów obejmował także arystokratyczną warstwę kapłanów”. Benedykt XVI/J. Ratzinger, *Jezus z Nazaretu. Od chrztu w Jordanie do Przemienienia*, tłum. W. Szymona, Kraków 2017, s. 242.

¹⁰ Na temat współczesnych badań oraz opinii egzegetów, przypisujących redakcję czwartej Ewangelii tzw. szkole Janowej: J. Kręci d ł o, *Umiłowany Uczeń jako świadek autentycznej wiary w Jezusa*, *Studia Bobolanum* 3/2014, s. 112-113.

¹¹ Nie można zgodzić się z opinią G. Sloyana, który twierdzi, że anonimowość dwóch uczniów, wspomnianych w narracji o cudownym połowie, świadczy o tym, iż nie są oni istotni. Przyjmując rozumowanie amerykańskiego biblisty, należałoby także zrelatywizować postać umiłowanego ucznia Jezusa, którego imię ani razu nie występuje w tekście czwartej Ewangelii. J. Kręci d ł o utożsamia jednego z dwóch anonimowych uczniów w 21,2 z umiłowanym uczniem Jezusa, argumentując to późniejszą wzmianką o jego obecności w łodzi i rozpoznaniu przez niego Pana (21,7). Podobnie uważa S. Mędała. Podtrzymywany przez obydwu egzegetów pogląd odróżnia więc postać umiłowanego ucznia od jednego ze wzmiankowanych w tekście synów Zebedeusza; zob. G. Sloyan, *Giovanni*, Torino 2008, s. 274; J. Kręci d ł o, *Tożsamość Umiłowanego Ucznia w czwartej Ewangelii*, *Collectanea Theologica* 69(2008) nr 3, s. 56; t e n ż e, *Nowe życie uczniów Jezusa*, s. 94; S. Mędała, *Ewangelia według św. Jana (rozdziały 13–21). Wstęp – przekład z oryginału – komentarz*, Częstochowa 2010, s. 348.

ich wytrwała obecność przy Nim, zwłaszcza pod krzyżem, pozwala uznać właśnie taką duchową tożsamość każdej z nich.¹²

Kolejną grupę wśród słuchaczy Jezusa stanowią ci, których On sam nazywa „nauczonymi [przez] Boga” – διδασκτοὶ θεοῦ (J 6,45; por. Jr 31[38],34). Widzą oni i przyjmują ze zrozumieniem (J 6,40) skierowane do nich przez Jezusa słowo, a łącząc je ze świadectwami o Nim, otwierają się na nadzieję nowego życia. Do grupy tej można zaliczyć Samarytankę (4,29) oraz mieszkańców Sychar (4,41-42), dworzanina wraz z rodziną (4,50.53), wielu spośród tłumów podążających za Jezusem (7,31; 8,30; 10,42; 11,45; 12,11.42), ocaloną przez Niego kobietę, którą pochwycono na cudzołóstwie (8,11), niewidomego od urodzenia (9,38), licznych świadków wskrzeszenia Łazarza na czele z siostrami Marią i Martą (11,27.45; 12,11).¹³ W celu bardziej dokładnego zilustrowania zmiany, która zaszła w ich życiu dzięki spotkaniu z Jezusem, na tle całej grupy ewangelista wyróżnił jedynie kilka postaci. Ich wspólnym mianownikiem jest trudna, a nawet dramatyczna sytuacja: przebywanie w grzesznym związku – jak w przypadku Samarytanki (4,17-18), śmiertelna choroba dziecka – w przypadku syna dworzanina (4,46-49), groźba ukamienowania – w sytuacji kobiety pochwyconej na cudzołóstwie (8,3-5), kalectwo niewidomego od urodzenia (9,1), wreszcie śmierć brata Marty i Marii (11,11.13). W zdecydowanej większości wskazanych przypadków konsekwencją jednej otrzymanej łaski jest druga, najbardziej istotna dla życia obdarowanych – czyli łaska wiary w Syna Bożego.¹⁴ Staje się ona wyróżnikiem jednostek, ale także grona najbliższych towarzyszy Jezusa, określanych w czwartej Ewangelii mianem Dwunastu (6,67.70-71), wśród których również uwagę zwracają indywidualne przypadki.

Pierwsze spotkanie z Jezusem musiało być dla uczniów przełomowym odkryciem, co zresztą wyrażają słowa Andrzeja, który oznajmił

¹² Por. D. L e d w o ń, *Wychowanie w czwartej Ewangelii*, Teologia Młodych 2/2013, s. 47-48.

¹³ Por. *tamże*, s. 49.

¹⁴ Deklaracji wiary nie wypowiada cudzołożna kobieta, której Jezus ocalił życie.

swemu bratu Szymonowi: „Znaleźliśmy Mesjasza” (1,41) oraz Filipa, który powiedział do Natanaela: „Znaleźliśmy Tego, o którym pisał Mojżesz w Prawie i Prorocy – Jezusa, syna Józefa z Nazaretu” (1,45). Niemalą rolę odegrało w tym świadectwo Jana Chrzciciela (1,29.35-37) otwierające drogę do światła, jakim jest wcielone Słowo Boga (1,7-8). W dynamicznym opowiadaniu o gromadzeniu pierwszych uczniów (1,35-51) szczególną uwagę zwracają dwie postacie – wskazanego w tekście tylko pośrednio anonimowego ucznia (1,36.37.40) oraz Szymona (1,40.42).

Tożsamość pierwszego z wymienionych zostaje ostatecznie w Ewangelii zdefiniowana relacją umiłowania przez Jezusa (13,23; 19,26; 21,7.20).¹⁵ Natomiast tożsamość drugiego określa dokonana przez Chrystusa zmiana jego imienia:¹⁶ „Ty będziesz nazywał się Kefas” (1,42c),¹⁷ a ugruntuje ją pozytywna odpowiedź na trzykrotne pytanie o miłość względem zmartwychwstałego Pana oraz powierzenie Piotrowi troski o baranki (ἀρνία)¹⁸ i owce (πρόβατά) – symbolicznie wyrażające zgromadzoną na nowo wspólnotę Ludu Bożego (21,15.16.17). Wszystkich, którzy ją tworzą i będą tworzyć, cechuje i ma cechować – zgodnie ze słowami pierwszego epilogu ewangelisty – oparta na prawdziwym świadectwie (19,35; 21,24) wiara w Jezusa Chrystusa jako Syna Bożego (20,31). Jego zmartwychwstanie, którego pierwszym owocem jest dar pokoju (20,21), rzuca światło na

¹⁵ Por. J. K r ę c i d ł o, *Tożsamość Umiłowanego Ucznia w czwartej Ewangelii*, s. 46. Na uwagę zasługuje fakt, że ów anonimowy uczeń w tekście czwartej Ewangelii jest określany mianem umiłowanego wyłącznie w sytuacji bezpośredniego przebywania blisko Jezusa.

¹⁶ Por. R. F a b r i s, *Giovanni. Traduzione e commento*, s. 163; D. L e d w o ń, „Znaleźliśmy Mesjasza” (*J 1,35-42*), *Krąg Biblijny* 26/2014, s. 28.

¹⁷ W tradycji biblijnej znane są podobne przypadki: Abram staje się Abrahamem (Rdz 17,53), a Jakub zostaje nazwany Izraelem (Rdz 32,29); por. S. M ę d a l a, *Ewangelia według św. Jana (rozdziały 13–21)*, s. 328-329.

¹⁸ L. S t a c h o w i a k, *Ewangelia według św. Jana. Wstęp – przekład z oryginału – komentarz*, Poznań-Warszawa 1975, s. 398. Zdaniem B.B. Blaine’a jr. termin „baranek” w 21,15 odnosi się do tych członów Jezusowej wspólnoty uczniów, którzy dopiero co w Niego uwierzyli; por. B.B. B l a i n e jr., *Peter in the Gospel of John. The Making of an Authentic Disciple*, Leiden 2007, s. 166.

całą historię zbawienia, przynosząc zrozumienie Pism oraz wypowiedzianych przez Jezusa słów i dokonanych przez Niego dzieł (2,22). Ich kontynuacją jest misja Parakleta (15,26), udzielonego uczniom we wspólnocie Wieczernika (20,22). Według zapowiedzi Jezusa to właśnie aktywność Ducha w połączeniu z wodą decyduje o narodzeniu (γεννάω), które umożliwia wejście do królestwa Bożego (3,3.5; 18,36¹⁹) i wiąże się ściśle z posiadaniem życia wiecznego.²⁰

Życie wieczne jako nowe życie

Pojęcie życia w czwartej Ewangelii wyrażają terminy ζῶν²¹ oraz ψυχή, ale tylko pierwszy z wymienionych dotyczy tej rzeczywistości, która odwiecznie należy do Boga (5,26) i jest dziedziczona przez tych, którzy z Niego się narodzili (1,13),²² pijąc wodę żywą, którą daje Chrystus (4,14) – boski żniwiarz, zbierający plon siewcy Ojca (4,36).²³ Życie wieczne mają ci, którzy słuchają słów Jezusa (5,24; 6,63.68) i wierzą w Niego (6,47; 11,25; 20,31), pełniąc dobre uczynki (5,29), badają Pisma (5,39), przychodzą do Jezusa (5,40), karmią się Jego pokarmem (6,27) – Nim samym jako zstępującym

¹⁹ Ostatnia wzmianka dotycząca królestwa Bożego pojawia się w rozmowie Jezusa z Piłatem, podczas której Chrystus wyjaśnia namiestnikowi, że pochodzi ono nie z tego świata.

²⁰ Życie to zabezpiecza udzielona uczniom przez Zmartwychwstałego władza odpuszczania i zatrzymywania grzechów (20,23). Na uwagę zasługuje fakt, że jej powiernikiem nie jest szerokie grono słuchaczy Jezusa, nazwane διδασκτοι θεου, ale zgromadzona w Wieczerniku wspólnota określana w Ewangelii Jana terminem μαθηται.

²¹ Oprócz wskazanego rzeczownika w czwartej Ewangelii występuje także czasownik ζωοποιεω („ożywiać”), który wyraża działanie Ojca i Syna 5,21(x2) oraz Ducha 6,63.

²² B. Górka określa życie wieczne mianem atrybutu dziecka Bożego; zob. B. G ó r k a, *Inicjacja w życie wieczne w Ewangelii św. Jana*, s. 253.

²³ S. Mędała w swej interpretacji ogranicza się do utożsamienia Jezusa z ziarnem rzuconym w ziemię, które przyniosło obfity plon; zob. S. M ę d a ł a, *Ewangelia według św. Jana (rozdziały 1–12). Wstęp – przekład z oryginału – komentarz*, Częstochowa 2010, s. 471.

z nieba chlebem (6,33.35.48), Jego ciałem i krwią (6,51.53.54); widzą Go (6,40), idą za Nim (8,12). Przyszedł On bowiem jak Dobry Pasterz, by dać swoim owcom życie w obfitości (10,10), bez utraty którejkolwiek z nich (10,28). Drugi z kolei termin – ψυχή – oddaje egzystencję osoby z całym jej duchowym wnętrzem, a więc także ze światem uczuć i emocji, z władzami duchowymi, psychicznymi oraz fizycznymi.²⁴ W czwartej Ewangelii mowa jest o życiu Jezusa (10,11.15.17; 12,27), Żydów (10,24) oraz Piotra (13,37.38); kogoś, kto je kocha (φιλέω) i przez to nie może go zachować, oraz tego, kto je ma w nienawiści (μισέω) i dzięki temu zachowa je na życie wieczne (12,25). Właściwym motywem daru i zarazem ofiary z własnego życia powinna być z kolei miłość przyjaciół (15,13).

Cechą wspólną wszystkich obecnych w Ewangelii Jana wzmianek dotyczących życia – niezależnie od terminologii, która je wyraża – jest ich bezpośrednia relacja z Jezusem oraz realizowanym przez Niego dziełem zbawczym. Ten, którego prolog czwartej Ewangelii nazywa Słowem (1,1) i w Nim upatruje siedlisko życia (1,4), sam okazuje się „drogą, prawdą i życiem” (14,6). Można zatem powiedzieć, że podstawowe kryterium nowości życia uczniów wyznacza definitywnie Jezus, który ustanawia prawo i określa zasady, jakimi należy się kierować, by to nowe życie zachować.

Prawo oraz zasady nowego życia

Konstytucją nowego życia uczniów Jezusa jest ustanowione i powierzone im przez Niego do wypełnienia przykazanie miłości (13,34-35; 15,12), z którego wynikają zasady życia tworzonej przez nich wspólnoty. Bezpośredni kontekst tego wydarzenia stanowi zawarta w mowie pożegnalnej (13,31 – 16,33) zapowiedź uwielbienia Syna Człowieczego i Boga (13,31-32) oraz bliskie już odejście Chrystusa (13,33; 14,3-4; 16,5) i obietnica Jego powtórnego przyjścia (14,28).

Nowe przykazanie (ἐντολή καινή) nie zmienia tego, które powierzył Synowi Ojciec (12,50), ale zawiera wszystko, co chciał On

²⁴ Por. *tamże*, s. 250-251.

za Jego pośrednictwem przekazać ludziom (12,49). W przykazaniu tym mieści się także powierzona Jezusowi prerogatywa oddania (τίθημι) i odzyskania (λαμβάνω) przez Niego życia (10,18), której motywem jest uprzędająca wszystko miłość Boga do świata (3,16) oraz Chrystusa do uczniów (13,1). Ta ostatnia z wymienionych relacji odzwierciedla z kolei wzajemną miłość Ojca i Syna (3,35; 14,31; 15,9; 17,26) i jest wzorem²⁵ postępowania przyjaciół Jezusa (15,14-15), którzy, miłując jeden drugiego (13,34), będą zdolni zachowywać Jego przykazania oraz słowo (14,15.23), a także miłować Go, stając się dzięki temu adresatami miłości Ojca (14,21).

Absolutną nowość w historii relacji między Bogiem a człowiekiem wyznacza deklaracja, że Ojciec umiłuje tego, kto, zachowując przykazania, miłuje Jezusa oraz obietnica przyjścia do niego Ojca i Syna oraz Ich wspólnego w nim przebywania (14,23; por. 2Kor 6,16). Tradycji biblijnej znany jest wprawdzie obraz zamieszkiwania Boga pośród swego ludu (Wj 25,8; Lb 14,14; 1Krl 6,13; Ps 9[8],12; 135[134],21; Za 2,14; 8,3), przebywania prawa Bożego we wnętrzu ludzkim (Ps 40[39],9; Jr 31,33), posiadania w sobie Ducha przez człowieka (Lb 27,18) na skutek daru Bożego (Ne 9,2; Iz 63,11; Ez 36,26-27; 39,29; Jl 3,-12; Za 12,10), jednak ta starotestamentalna idea różni się od obietnicy realizowanej przez Chrystusa w życiu Jego uczniów. Stary Testament bowiem nie zawiera obrazu Boga Trójjedynego, ani nie przedstawia idei synostwa Bożego, którą przynosi – kontestowane przez Żydów (J 5,18; 10,33.36; 19,7) – objawienie Jezusa Chrystusa, potwierdzone dalej misją Ducha-Parakleta (14,16-17.26; 15,26; 16,7-15). Służy ona umocnieniu uczniów, których nowe życie zależy od zachowywania trzech zasad. Są nimi: wiara w Jezusa i Jego boskie posłannictwo od Ojca (14,1), pozostawanie w jedności z Chrystusem (15,4; 17,21) oraz trwanie w Jego miłości (15,9b).

²⁵ W odniesieniu do przykazania danego przez Jezusa, w zestawieniu z tym, które mówi o miłości bliźniego, a znajduje się w Kpł 19,18, C.S. Keener posługuje się określeniem „nowa miara”; zob. C.S. Keener, *Komentarz historyczno-kulturowy do Nowego Testamentu*, tłum. Z. Kosiuk, Warszawa 2000, s. 216.

Pierwsza z wymienionych zasad warunkuje nawiązanie relacji z Synem i przez to otwiera drogę do komunii z Ojcem. Druga z kolei, zilustrowana przez Jezusa biblijnym obrazem winnego krzewu i latorośli (15,1-11),²⁶ ustala model tej relacji, wskazując również konsekwencje jej odrzucenia i zachowania. Uscłłe i zarazem bezpłodne pędy winorośli zostaną odcięte i wrzucone w ogień, natomiast przynoszące owoc, zostaną oczyszczone przez Ojca²⁷ (15,2.6). Trwanie (μένω) w jedności z Jezusem, oraz Jego słów w uczniach (15,4), przy zachowywaniu (wypełnianiu) Jego przykazań (14,21; 15,10.14) gwarantuje skuteczność ich modlitw, przynoszenie obfitego owocu oraz przynależność do grona uczniów. Wszystkie wymienione skutki zjednoczenia z Jezusem prowadzą ostatecznie do uwielbienia Ojca (15,2.7-8.16).²⁸ Wreszcie trzecia z wymienionych zasad warunkuje dynamikę relacji Chrystusa z uczniami, którzy ze sług stają się najpierw Jego przyjaciółmi (15,15), następnie braćmi (20,17), wreszcie są Mu tak bliscy jak dzieci (21,5), których, odchodząc ze świata, nie pozostawi samych (14,18), zwłaszcza w godzinie próby (15,18-25). Tę obietnicę Chrystus spełnia, ukazując się uczniom po zmartwychwstaniu (20,19-29; 21,1-14) oraz dzięki posłannictwu Parakleta – Ducha Prawdy, Ducha Świętego (14,16-17.26; 15,26; 16,12; 20,22).

Jakie są natomiast charakterystyczne cechy nowego życia uczniów, które przebiega według podanych przez Jezusa zasad, opartych na fundamencie, jakim jest przykazanie miłości? W świetle mowy Jezusa oraz popaschalnych chrystofanii są nimi pokój (14,27; 20,22.26), radość (16,24; 20,20), wzajemna miłość (13,35) i świadectwo²⁹ o Chrystusie (15,27) – także jako o zmartwychwstałym Panu (20,18.25.31;

²⁶ Por. Ps 80(79),9-12.15; Oz 10,1; Iz 5,3.7; 32,12; Jr 2,21; Ez 17,5-6.8; 19,10; Mt 21,33-41; Mk 12,1-9; Łk 20,9-16.

²⁷ Zabieg ten odnosi się do przyszłych wierzących, ponieważ o uczniach Jezus mówi, że zostali już oczyszczeni przez Jego słowo (J 15,3).

²⁸ Por. A. P a c i o r e k, *Ewangelia według św. Jana. Tłumaczenie, wstęp i komentarz*, Lublin 2000, s. 173.

²⁹ W czwartej Ewangelii wyrażane za pomocą czasownika μαρτυρέω (np. 1.7.8; 15,26; 19,35) oraz rzeczownika μαρτυρία (np. 1,19; 21,24), Ani razu natomiast nie występuje tam rzeczownik μαρτυς.

21,24-25). Z treści pożegnalnej mowy Jezusa oraz Jego modlitwy arcykapłańskiej wynika, że nowe życie uczniów nie będzie jednak pozbawione trosk czy cierpienia. Nakreślona przez Jezusa perspektywa prześladowań z powodu Jego imienia (15,21) nie pozostawia w tym względzie najmniejszych złudzeń. Ale to nie przeciwności powinny skupiać uwagę adresatów przemowy Jezusa, lecz wyłaniająca się z niej proklamacja zwycięstwa (16,33), której uwiarygodnieniem jest Jego zmartwychwstanie, a skutkiem udzielona zgromadzonym w Wieczerniku uczniom władza odpuszczania i zatrzymywania grzechów (20,23). W świetle najważniejszego świadectwa Ojca o Synu, jakim jest zmartwychwstanie Jezusa,³⁰ Piotr przyjmuje zleconą mu przez Niego misję pasterską. Jej zwieńczeniem będzie całkowite upodobnienie się do Chrystusa przez ofiarę własnego życia (21,18-19),³¹ którą On, Dobry Pasterz i fundament jedności wierzących w Niego, złożył najpierw za każdego z nas, abyśmy – jako Jego owce – mieli życie w obfitości (10,10).

* * *

Cezurę nowego życia bohaterów czwartej Ewangelii wyznacza moment przyjęcia przez nich wiary w Jezusa – Syna Bożego. Trwałość nawiązanej z Nim dzięki temu relacji zależy od zachowania Jego nauki, a zwłaszcza przykazania miłości, które wyznacza nowe standardy postępowania uczniów względem siebie, ale nie tylko. Jedność w miłości ma być w świecie znakiem rozpoznawczym ich przynależności do Chrystusa, świadectwem, które pozwoli uwierzyć także innym (20,31). Przedstawiony w Ewangelii Jana obraz uczniów oczyszczonych dzięki słowu Jezusa i cieszących się spotkaniem ze zmartwychwstałym Panem we wspólnocie Wieczernika

³⁰ Por. D. L e d w o ń , *Świadectwo Ojca w czwartej Ewangelii*, s. 252.

³¹ X. Léon-Dufour zwraca uwagę, że w dialogu zmartwychwstałego Pana z Piotrem akcent położony jest nie na prerogatywach pasterza, ale jego obowiązkach; zob. X. L é o n - D u f o u r, *Lettura dell'Evangelo secondo Giovanni*, Cinisello Balsamo 2007, s. 1226

oraz gotowych do pójścia za Nim, okazuje się dla współczesnych chrześcijan wciąż inspirującą do naśladowania zachętą. W burzliwym obecnie czasie kryzysu wartości i autorytetów oraz rosnącego w społeczeństwie deficytu wzajemnego zaufania, świadectwo wiary i jedności uczniów Chrystusa jawi się jako szczególnie potrzebne, a nawet konieczne. Tam, gdzie po ludzku brak już nadziei, na nowo dać ją może tylko obietnica życia wiecznego, opartego na nowym porządku wzajemnego miłowania, która uczniów zmartwychwstałego Pana wyzwala z lęku i otwiera przed nimi perspektywę królestwa Bożego.

ks. Dawid LEDWON

Słowa kluczowe: Ewangelia Jana, uczniowie, nowe życie, wiara

Keywords: The Gospel of John, disciples, the new life, faith

The New Life of Jesus' Disciples in the Gospel of John Summary

This short study of the narration and theology of the Fourth Gospel focuses on the apparently absent, yet undeniably visible theme of the new life of the disciples of Jesus, which He himself defines as the knowledge of the Father and the Son (17,3). The various stages of the analysis of John's text are aimed at establishing the reasons, the time frame, the environment of the addressees, and the nature of the change, which allows the life of the disciples to be described as new. The study ends with a presentation of the laws and the rules defining the meaning of the new life with a short reference to the present times.